

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES, SOCIALINĖS PADĖTIES IR AMŽIAUS PAGRINDAIS PRIĖMIMO Į DARBĄ VIEŠOJOJE ĮSTAIGOJE CENTRO POLIKLINIKOJE METU TYRIMO

2023 m. rugsėjo 4 d. Nr. (23)SN-123)SP-71

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) gautas pareiškėjo (toliau – Pareiškėjas) 2023 m. birželio 22 d. skundas dėl galimos diskriminacijos lyties, socialinės padėties ir amžiaus pagrindais siekiant užimti VšĮ Centro poliklinikos Psichikos sveikatos klinikos (toliau vadinama ir Poliklinika) medicinos registratoriaus pareigas; skundžiamu asmeniu nurodytas Poliklinikos direktorius (skundžiamų aplinkybių metu užėmęs Poliklinikos direktoriaus pareigas).

Pareiškėjas skunde rašo:

„Pradedant 2022 metų gegužės mėnesiu, tris kartus kandidatavau eiti Medicinos registratoriaus VšĮ Centro poliklinikos Psichikos sveikatos klinikoje, bet vis nesėkmingai. Manau, kad man neleidžia eiti minimų pareigų dėl mano amžiaus, lyties ir todėl, kad esu pensininkas“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). Skunde toliau rašoma: „Kadangi į mano oficialią užklausą dėl atrankos eiti minimas pareigas atsakė ir Psichikos sveikatos klinikos vadovė, kuri atsakyme (persiūsiu) teigė, kad eiti Medicinos registratoriaus pareigas pasirinktas kitas kandidatas. Būtų labai įdomu ir malonu, jeigu VšĮ Centro poliklinika, įvardytų visus kriterijus ir rodiklius, kuriais pasirinktas kandidatas viršijo mano turimą įgytą aukštąjį universitetinį išsimokslinimą ir turimą gydytojo-higienisto, epidemiologo profesinę kvalifikaciją (medicinos studijų metu esu patyręs ir nervų ligų, bei psichiatrijos ligų dalykus), bei įgytą beveik 40 metų Valstybės tarnybos stažą, einant karjeros vyriausiojo specialisto pareigas, kurių metu labai ir labai daug teko gyvai ir raštu bendrauti su įvairiais ir įvairios dvasinės būklės interesantais, mokėti dirbti su įvairiais tiek vidaus, tiek išorės internetiniais duomenų registrais, bei neprastai mokančio lietuvių kalbą ir mokančiu naudotis daugeliu interneto teikiamų privalumų.“ Pareiškėjo aprašyti skundžiami veiksmai vyko

2023 m. balandžio-gegužės mėnesiais (remiantis skunde ir pateiktuose prieduose nurodyta informacija).

Atsižvelgiant į tai, kad, pagal Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 26 straipsnį, skundą galima pateikti per 3 mėnesius nuo skundžiamų veiksmų padarymo arba paaiškėjimo, šio tyrimo metu vertinami 2023 m. balandžio–gegužės mėnesiais galimai vykdyti skundžiami veiksmai.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 dalimis, 2023 m. birželio 26 d. raštu Nr. (23)SN-123)S-304 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į Poliklinikos vadovą ir paprašė per 7 darbo dienas nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos (kaip galima skubiau) pateikti motyvuotus paaiškinimus ir atsakyti į klausimus:

„1. Kur ir kada 2023 m. buvo paskelbtas skelbimas dėl pretendento paieškos užimti skunde nurodytas medicinos registratoriaus pareigas, į kurias pretendavo Pareiškėjas, ir kokie reikalavimai buvo nustatyti pretendentams į šias pareigas (prašyčiau pateikti skelbimo tekstą ir pareigybės aprašymą)?

2. Kokia procedūra buvo taikoma pretendentų atrankos užimti medicinos registratoriaus pareigas metu?

3. Kiek asmenų pretendavo užimti medicinos registratoriaus pareigas 2023 metais (pagal paskelbtą pretendentų paiešką 2023 m.) vykdytoje atrankoje, koks šių pretendentų pasiskirstymas pagal lytį ir amžių, kiek iš jų buvo pensinio amžiaus?

4. Prašyčiau paaiškinti, kaip ir kokia tvarka buvo vertinami pretendentų išsilavinimas, žinios, patirtis ir kurie pretendentai buvo įvertinti geriausiai? Prašyčiau pateikti nuasmenintus duomenis apie pretendentų užimti medicinos registratoriaus pareigas įvertinimo rezultatus, nurodant pretendentų lytį ir amžių. Taip pat prašyčiau pateikti detalią informaciją apie atrankos etapus ir, jeigu jų buvo daugiau nei vienas, kiekviename atrankos etape atrinktus ir dalyvavusius pretendentes, nurodant jų lytį ir amžių.

5. Prašyčiau nurodyti atrankoje dalyvavusių pretendentų išsilavinimą ir patirtį, taip pat atrinkto pretendento išsilavinimą, patirtį bei medicinos registratoriaus pareigybei užimti turimas būtinas, reikšmingas kompetencijas.

6. Prašyčiau motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių Pareiškėjas nebuvo atrinktas užimti medicinos registratoriaus pareigas 2023 m. vykdytos atrankos metu ir kas bei kodėl buvo paskirtas (-a) užimti šias pareigas (kokia asmens lytis ir amžius).

7. Ar pretendents realiai yra sudaromos lygios galimybės nepaisant lyties, socialinės padėties ir amžiaus dirbti VŠĮ Centro poliklinikoje; jeigu taip, kaip galite pagrįsti savo atsakymą?

8. Ar informuojate pretendentes, kuriems nebuvo pasiūlyta užimti norimas pareigas, apie pretendentes atrankos rezultatus, ir kodėl pretendentes nebuvo priimtas; jeigu ne, prašyčiau paaiškinti kodėl.

9. Koks yra VŠĮ Centro poliklinikoje dirbančių darbuotojų pasiskirstymas pagal lytį bei kiek dirba darbuotojų, sulaukusių pensinio amžiaus? Taip pat prašome atskirai nurodyti medicinos registratoriaus darbą dirbančių asmenų pasiskirstymą pagal amžių ir lytį.

Taip pat prašyčiau pateikti kitus svarbius paaiškinimus, informaciją, susijusius su atliekamu skundo tyrimu. Jei paaiškinimą teiktų vadovo įgaliotas asmuo, būtina pateikti ir įgaliojimą.“

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, pavaduojanti lygių galimybių kontrolierę, Edita Žiobienė, siekdama patikslinti VŠĮ Centro poliklinikos pateiktą informaciją dėl geriau nei Pareiškėjas įvertintų pretendentes (žinoma, kad jos moterys) žinių bei gebėjimų, 2023 m. rugpjūčio 9 d. raštu Nr. (23)SN-123)S-394 pakartotinai kreipėsi į VŠĮ Centro poliklinikos vadovę ir paprašė pateikti motyvuotus paaiškinimus ir atsakyti į pateiktus klausimus:

„1. Kaip ir kokia tvarka buvo vertinami pretendentes užimti medicinos registratoriaus pareigas išsilavinimas, žinios, patirtis (apibūdinant konkrečiai nustatytus vertinimo kriterijus).

2. Informuoti apie geriausiai įvertintų pretendentes konkrečias išsilavinimo, patirties bei kitas savybes, lėmusias geresnį įvertinimą nei Pareiškėjo (jeigu vertinimas buvo atliekamas balų skalėje, pateikti šį vertinimą). Jeigu buvo daryti pokalbių su pretendentes garso įrašai, yra surašyti vertinimo protokolai arba kiti dokumentai, kuriuose fiksuoti pretendentes vertinimo rezultatai, prašyčiau juos pateikti (informuoti, ar tokia informacija buvo fiksuojama).

3. Informuoti (detaliai) apie atrinktos pretendentes užimti medicinos registratoriaus pareigas Psichikos sveikatos klinikoje išsilavinimą, patirtį, kitą svarbią informaciją, motyvuotai pagrindžiant kuo pasirinkta pretendentes buvo geriau įvertinta (pranašesnė) nei Pareiškėjas.

4. Motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių Pareiškėjas nebuvo teigiamai įvertintas pokalbio su Poliklinikos atstovais metu 2023 m. gegužės 15 d. (apie šį pokalbį Pareiškėjas informavo Polikliniką savo 2023 m. gegužės 23 d. raštu) bei nurodyti, kas vertino Pareiškėjo žinias. “

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. Poliklinikos atstovė, laikinai einanti direktorės pareigas (toliau – Poliklinikos vadovė), 2023 m. liepos 21 d. raštu Nr. 01-30-1912 Tarnybą informavo: „skelbimas dėl pretendento paieškos užimti medicinos registratoriaus pareigas buvo paskelbtas 2023 m. kovo mėn. Poliklinikos tinklapyje www.pylimas.lt. Pretendentams į šias pareigas buvo nustatytas reikalavimas turėti vidurinį / aukštesnįjį išsilavinimą“; „pretendentų atrankos būdas – pokalbis. Jo metu buvo vertinama pretendentų profesinė patirtis, kompetencija, asmeninių savybių visuma.“

Poliklinikos vadovės pasirašytame rašte teikiama informacija: „2023 m. vykdytoje atrankoje užimti medicinos registratoriaus pareigas pretendavo 10 asmenų. Pažymėtina tai, kad ne visi pretendentai (kandidatai) savo gyvenimo aprašymuose nurodė savo amžių, nes nurodyti amžių neprivaloma. Pateikiame Jums kandidatų pasiskirstymą pagal lytį ir amžių: 1 ir 2 kandidatai (moterys) amžiaus nenurodė, 3 kandidatas – 39 metų moteris, 4 kandidatas – 36 metų moteris, 5 kandidatas – 61 metų moteris, 6 kandidatas – 44 metų moteris, 7 kandidatas – 55 metų moteris, 8 kandidatas – 68 metų vyras, 9 kandidatas – 66 metų moteris, 10 kandidatas – 59 metų moteris – gyvenimo aprašyme amžiaus nenurodė.“

Poliklinikos vadovė paaiškino apie kandidatų atrankos procedūros eigą: „kandidatai dalyvavo keliuose pokalbiuose: su tiesioginiu, o vėliau su aukštesnio lygio vadovu. Kandidatams buvo užduodami klausimai, orientuoti į profesines kandidato savybes, kompetenciją ir įgūdžius darbui atlikti. Klausimai buvo tiesiogiai susiję su darbo funkcijomis ir jam atlikti reikalingais įgūdžiais bei savybėmis.“

Pasak Poliklinikos vadovės, „Geriausiai įvertinti buvo sekantys kandidatai: 1–2 kandidatai (moterys) amžiaus nenurodė, 4 kandidatas – 36 metų moteris, 5 kandidatas – 61 metų moteris, 6 kandidatas – 44 metų moteris, 10 kandidatas – 59 metų moteris. Užbaigus darbo pokalbių etapą, buvo priimtas pagrįstas sprendimas dėl tinkamiausio kandidato“; „atrankoje dalyvavo kandidatai su viduriniu, viduriniu su profesine kvalifikacija, aukštuoju universitetiniu išsilavinimu, 1 kandidatas išsilavinimo nenurodė. Minėti kandidatai turi administracinio, dokumentų rengimo, personalo valdymo ir kt. patirtį. Atrinkta kandidatė su viduriniu išsilavinimu ir įgyta profesine kvalifikacija, kuri turi administratorės, bendravimo su interesantais bei darbo su informacinėmis sistemomis patirtį.“

Poliklinikos vadovė, atsakydama į lygių galimybių kontrolierės klausimą, kodėl medicinos registratoriaus pareigoms užimti nebuvo pasirinktas Pareiškėjas, paaiškino: „Poliklinikos atrankos

proceso tikslas atrinkti tinkamiausią kandidatą į siūlomą darbo poziciją. Poliklinika turi teisę rinktis iš tų kandidatų, kurie aplikuoja ir pasirinkti kandidatą, kuris geriausiai atitinka keliamus reikalavimus. Atrinkta tinkamiausia kandidatė (59 m. moteris), kuri turi visas reikalingas kompetencijas, asmenines savybes reikalingas konkrečiam darbui atlikti.“

Poliklinikos rašte Tarnybai pažymima: „pretendentams yra sudaromos lygios galimybės nepaisant lyties, socialinės padėties ir amžiaus dirbti Poliklinikoje. Priimant į darbą, kandidatams taikomi vienodi atrankos kriterijai ir sąlygos. 2023 m. liepos 5 d. duomenimis Poliklinikoje dirbo 957 darbuotojai, iš jų 294 darbuotojai priklausė 61–79 metų amžiaus grupei. Atrinkti kandidatai į Polikliniką priimami ne pagal amžių, lytį, o pagal įgytas žinias ir kompetencijas.“

Poliklinikos vadovė patvirtino, kad „visus pretendentes, kuriems nebuvo pasiūlyta užimti norimas pareigas apie pretendentų atrankos rezultatus ir kodėl pretendentas nebuvo priimtas informavome el. paštu.“

Poliklinikos vadovė pateikė duomenis apie Poliklinikoje dirbančių asmenų pasiskirstymą pagal lytį ir amžių: „2023 m. liepos 5 d. Poliklinikoje dirbo 957 darbuotojai, iš jų 867 moterys ir 90 vyrų. Iš 867 moterų pensinio amžiaus sulaukusios – 138, o iš 90 vyrų – 19. Medicinos registratoriais Poliklinikoje dirba 30 darbuotojų (nuo 20–30 metų – 3, nuo 31–40 metų – 1, nuo 41–50 metų – 6, nuo 51–60 metų – 12, nuo 61–70 metų – 8, iš jų sulaukusios pensinio amžiaus – 4), visos moterys.“

Poliklinikos vadovė papildomai Tarnybą informavo: „įgyvendinant lyčių lygybės ir nediskriminavimo kitais pagrindais principus 2017-08-09 Poliklinikos direktoriaus įsakymu Nr. V-95 buvo patvirtinta VšĮ Centro poliklinikos lygių galimybių politikos ir jos įgyvendinimo tvarka. Pažymime, kad Poliklinikoje diegiamos konkrečios lygių galimybių politikos priemonės: priimant į darbą, taikomi vienodi atrankos kriterijai ir sąlygos; sudaromos vienodos darbo sąlygos, sudarytos galimybės tobulinti kvalifikaciją, siekti profesinio tobulėjimo, Poliklinikos darbuotojai nuolat dalyvauja kvalifikacijos kėlimo kursuose, seminaruose, kuriuos rengia ir apmoka darbovietė; teikiamos vienodos lengvatos: sudarytos sąlygos dirbti iš namų bent keletą dienų per mėnesį, Poliklinikos darbuotojai naudojami vaiko priežiūros atostogomis, galimybe dirbti sutrumpintą darbo laiką, suteikiamos papildomos sveikatos gerinimo atostogos, kitos socialinės garantijos; naudojami vienodi darbo vertinimo kriterijai ir vienodi atleidimo iš darbo kriterijai; visiems darbuotojams, nepaisant lyties, užtikrinama teisė į vienodą darbo užmokestį už tą patį ar vienodos vertės darbą, atlyginimo atotrūkis tarp lyčių yra minimalus (2023 m. gegužės mėn.

duomenimis vidutinis moterų atlyginimas – 2 588,37 Eur, vyrų – 2 504,42 Eur), atlygio sistema yra skaidri ir suprantama Poliklinikos darbuotojams.“

2. Poliklinikos vadovė 2023 m. rugpjūčio 22 d. raštu Nr. 01-30-2203 Tarnybą informavo apie pretendams, siekusiems užimti medicinos registratoriaus pareigas, taikytą atrankos procedūrą bei kriterijus: „Pretendentų atrankos būdas – pokalbis, kurio metu atrankoje dalyvaujantiems kandidatams buvo užduodami klausimai ir pateiktos praktinės situacijos, kurios leido įvertinti pretendento sugebėjimus, žinias, kompetencijas, asmeninių savybių visumą. Klausimai ir praktinės situacijos buvo tiesiogiai susiję su darbo funkcijomis ir kitais reikalingais įgūdžiais bei savybėmis, nes medicinos registratorius vykdant pareigas nuolat bendrauja su itin jautriais pacientais, kurie serga psichikos ligomis.“

Poliklinikos vadovės pasirašytame rašte plačiau detalizuojami geriausiai įvertintų pretendentų (kurie pateko į antrąjį atrankos etapą) gebėjimai: „1 kandidatas (moteris), išsilavinimas – vidurinis, turi administracinio darbo patirties; 2 kandidatas (moteris), išsilavinimas – aukštesnysis, turi administracinio darbo patirties; 4 kandidatas – 36 metų moteris, išsilavinimas – vidurinis, studijuoja kolegijoje, turi klientų konsultavimo, aptarnavimo patirties; 5 kandidatas – 61 metų moteris, išsilavinimas – aukštasis universitetinis išsilavinimas, turi patirties viešajame sektoriuje; 6 kandidatas – 44 metų moteris, išsilavinimas – vidurinis, turi patirties dirbant registratorės pareigose; 10 kandidatas – 59 metų moteris, išsilavinimas – vidurinis su profesine kvalifikacija, turi administracinio darbo patirties, bendravimo su interesantais.“ Poliklinikos vadovė pažymėjo, kad „medicinos registratoriaus pareigybė nėra įtraukta į konkursinių pareigų sąrašą ir jai nėra taikomi Konkursų pareigoms užimti viešojoje įstaigoje Centro poliklinikoje organizavimo ir vykdymo nuostatai, patvirtinti 2023-01-13 Poliklinikos direktoriaus įsakymu Nr. V-16. Atsižvelgiant į tai, vertinimo protokolai, pokalbių su pretendентаis garso įrašai nėra daromi.“

Poliklinikos vadovė, apibūdindama geriausiai įvertintą ir į medicinos registratoriaus pareigas atrinktą pretendentę informavo, kad „atrinkta kandidatė – 59 m. moteris, turinti vidurinį su profesine kvalifikacija išsilavinimą bei administracinio darbo, bendravimo su interesantais bei darbo su informacinėmis sistemomis patirtį. Minėta kandidatė geriausiai pasirodė atrankoje ir turi visas reikalingas kompetencijas, asmenines savybes reikalingas konkrečiam darbui atlikti.“

Poliklinikos vadovė, atsakydama į klausimą, dėl kokių priežasčių Pareiškėjas nebuvo teigiamai įvertintas pokalbio su Poliklinikos atstovais metu paaiškino, kad Pareiškėjo nurodyti

argumentai „būtent įgytas aukštasis universitetinis išsilavinimas, turima gydytojo-higienisto, epidemiologo profesinė kvalifikacija, įgytas 40 metų valstybės tarnybos stažas, mokėjimas dirbti su įvairiais tiek vidaus, tiek išorės internetiniais duomenų registrais nesuteikia jam pirmenybės teisės ir garantijos būti atrinktam ir įdarbintam. Pažymime, kad atrinkti kandidatai buvo įvertinti geriau, nei pareiškėjas, bet tai nereiškia, kad pareiškėjas buvo įvertintas neigiamai. Pretendentų atranką į registratoriaus pareigas Psichikos sveikatos klinikoje vykdė Poliklinikos Psichikos klinikos vedėja, vyresnioji psichikos sveikatos slaugytoja ir pirminės asmens sveikatos priežiūros vyriausioji slaugos administratorė.“

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Poliklinika nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 punkto, nustatančio darbdavio pareigą priimant į darbą, valstybės tarnybą taikyti vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas, nepaisant *inter alia* lyties, socialinės padėties ir amžiaus. Taigi tyrimo metu buvo siekiama įvertinti, ar konkrečiai 68-erių metų amžiaus Pareiškėjui (pretendavimo metu jis buvo 68-erių metų) dėl lyties, socialinės padėties ir dėl amžiaus nebuvo taikomi mažiau palankūs priėmimo į darbą kriterijai nei moterims, kitos socialinės padėties nei Pareiškėjas ir jaunesniems už Pareiškėją asmenims (Pareiškėjas nedetalizavo, su kokio amžiaus ir socialinės padėties asmenimis priėmimo į darbą procese jis save lygina / palygino).

Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjas skunde neapibūdino savo socialinės padėties, tačiau tikėtina, kad socialinę padėtį siejo su pensininko statusu. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 8 dalyje socialinė padėtis apibrėžiama kaip asmens padėtis, kurią lemia jo šeiminė padėtis, įgytas išsilavinimas, kvalifikacija ar mokymasis ir studijos mokslo ir studijų institucijose, turima nuosavybė, gaunamos pajamos, teisės aktuose nustatytos valstybės paramos poreikis ir (arba) kiti su asmens turtine padėtimi susiję veiksniai. Taigi asmens gaunama pensija, kaip atitinkamos rūšies pajamų šaltinis, priskirtina socialinės padėties apibrėžties sudėtiniais elementams, ir todėl pensininko statusas gali būti laikomas asmens socialinę padėtį apibrėžiančiu veiksniumi Lygių galimybių įstatymo taikymo prasme. Pareiškėjo skunde akcentuoja įgytą gydytojo kvalifikaciją, kas, be kita ko, kaip ir pensininko statusas, priskirtina socialinės padėties apibrėžties sudėtiniais elementams.

Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjas skunde nenurodė 2023 m. vykusią skundžiamų veiksmų mėnesio, dienos, tačiau ši informacija paaiškėjo gavus Pareiškėjo susirašinėjimo su Poliklinika dokumentus. Pareiškėjas 2023 m. gegužės 23 d. Poliklinikai adresuotame laiške rašė, kad 2023 m. balandžio 14 d. Poliklinikos nurodytu elektroninio pašto adresu išsiuntė savo gyvenimo aprašymą, taip išreišdamas valią dalyvauti pretendentų užimti medicinos registratoriaus pareigas atrankoje; minėtame laiške Pareiškėjas rašo: „Mane, gydytoją–higienistą, epidemiologą, turintį beveik 40 metų Valstybės tarnybos stažą einant Karjeros valstybės tarnautojo – viešojo administravimo valstybės tarnautojo vyriausiojo specialisto pareigas, labai nuvylė tokia įvykių eiga. Man regis, kad mano CV pateikta nė vienu žodžiu nesumeluota informacija apie mano turimą sukauptą didžiulę patirtį asmenų aptarnavimo srityje, rodo, kad aš be trukdžių galėčiau eiti nekonkursines Registratoriaus pareigas Klinikoje.“

Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjo minima viešojo administravimo patirtis valstybės tarnyboje nėra Lygių galimybių įstatyme įtvirtintos socialinės padėties apibrėžties sudėtinis elementas, šis požymis nėra įtvirtintas Lygių galimybių įstatyme ir kaip savarankiškas draudžiamo diskriminavimo pagrindas, todėl šis požymis nevertintinas kaip galimo diskriminavimo (priimant į darbą) pagrindas šio skundo tyrimo metu.

Pažymėtina, kad Pareiškėjas skunde ir pateiktuose susirašinėjimo su Poliklinika dokumentuose nepateikė faktinių aplinkybių, kuriomis jis grindžia nepriėmimo į darbą Poliklinikoje faktą (diskriminavimą dėl lyties, socialinės padėties ir amžiaus), skunde jis nedetalizuoja ir neapibūdina galimai dėl pirmiau minėtų asmens tapatybės požymių įdarbinimo procese jam taikyto mažiau palankaus elgesio. Pareiškėjas skunde tiesiog reiškia savo asmeninę nuomonę dėl jo nepriėmimo į darbą Poliklinikoje: „Manau, kad man neleidžia eiti minimų pareigų dėl mano amžiaus, lyties ir todėl, kad esu pensininkas.“ Taigi Pareiškėjas skundu išskiria tris pagrindinius požymius, dėl kurių, jo nuomone, jis nebuvo priimtas į darbą Poliklinikoje.

Poliklinikos Pareiškėjui pateiktame 2023 m. birželio 7 d. rašte Nr. 01-30-1537 yra paaiškinta kandidatų užimti medicinos registratoriaus pareigas atrankos tvarka: „kandidatai į pareigas atrenkami atsižvelgiant į jų patirtį siūlomai pozicijai, asmeninių savybių visumą ir motyvacijos kriterijus. Poliklinikos atrankos proceso tikslas atrinkti tinkamiausią kandidatą į siūlomą darbo poziciją“; Pareiškėjas informuotas, kad jo „kandidatūra buvo apsvarstyta, tačiau dalyvauti tolesniuose atrankos etapuose pasirinkome kitus kandidatus“.

2. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III skirsnyje reglamentuojamas lygybės principas, o šio skirsnio 21 str. įtvirtintas draudimas bet kokios diskriminacijos, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

Pažymėtina, kad 1997 m. Europos Bendrijos steigimo sutartyje įtvirtinta nuostata, suteikianti galimybę Europos Bendrijos šalims numatyti priemones kovai su diskriminacija dėl amžiaus ir kitais pagrindais. Europos Bendrijos steigimo sutarties 13 str. nustatyta, kad, nepažeisdama kitų šios sutarties nuostatų ir neviršydama Bendrijai jos suteiktų įgaliojimų, Taryba, remdamasi Europos Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali vieningai imtis atitinkamų veiksmų, siekdama kovoti su diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.

Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. liepos 5 d. direktyvos 2006/54/EB „Dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo“ 14 str. 1 d. a punkte nustatyta, jog nei viešame, nei privačiame sektoriuje, įskaitant viešąsias įstaigas, negali būti nei tiesioginės, nei netiesioginės diskriminacijos dėl lyties, įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar profesinėje srityje, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaukštinimą. Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. liepos 5 d. direktyvos 2006/54/EB nuostatos yra perkeltos į Lietuvos Respublikos darbo kodeksą bei Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymą.

Europos Sąjungos Tarybos 2000 m. lapkričio 27 d. direktyvos 2000/78/EB (toliau – Užimtumo direktyva), nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, konstatuojamosios dalies 8 punkte konstatuojama, kad 1999 m. gruodžio 10–11 dienomis Helsinkio Europos Vadovų Tarybos patvirtintose 2000 m. Užimtumo gairėse pabrėžiamas poreikis ypatingai atkreipti dėmesį į paramą vyresnio amžiaus darbuotojams, kad jie taptų aktyvesnė darbo jėga. Užimtumo direktyvos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą. Užimtumo direktyvos 3 str. 1 d. a punkte reglamentuojama jos taikymo sritis, tai yra, ši direktyva

taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas, įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar darbo sąlygoms, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas, visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaukštinimą. Direktyvos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, Darbo kodeksą.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 str. skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

Aiškindamas Konstitucijos 29 str. nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų¹.

Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kurio paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 str. nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu (1 str. 1 dalis).

Darbo kodekso 26 str. 2 d. 1 punktu nustatyta, kad, įgyvendindamas lyčių lygybės ir nediskriminavimo kitais pagrindais principus, darbdavys, neatsižvelgdamas į darbuotojo lytį, rasę, tautybę, pilietybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, sveikatos būklę, santuokinę ir šeiminingą padėtį, etninę priklausomybę, priklausymą politinėms partijoms, profesinėms sąjungoms ar asociacijoms, religiją (išskyrus atvejus, kai darbuotojas dirba religinėse bendruomenėse, bendrijose ar centruose, jeigu reikalavimas darbuotojui dėl išpažįstamos religijos, tikėjimo ar įsitikinimų, atsižvelgiant į religinės bendruomenės, bendrijos ar centro etosą, yra įprastas, teisėtas ir pateisinamas), ketinimą turėti vaiką, taip pat į tai, kad darbuotojas naudojasi ar naudojosi šiame kodekse numatytais teisėmis, ar kitus įstatymuose numatytus pagrindus, privalo priimdamas į darbą, taikyti vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas.

---

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas.

3. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjas galimą diskriminaciją sieja su lytimi, socialine padėtimi ir amžiumi, skundžiamos aplinkybės šio tyrimo metu vertinamos remiantis ne specialiojo moterų ir vyrų lygias galimybes reglamentuojančio Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo nuostatomis, bet Lygių galimybių įstatymu, kuriuo draudžiama diskriminacija *inter alia* dėl lyties, socialinės padėties, amžiaus ir kitų pagrindų.

Lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad, įgyvendindamas lygias galimybes, darbdavys, neatsižvelgdamas į lytį, rasę, tautybę, pilietybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją, privalo priimdamas į darbą, į valstybės tarnybą, pretendentams taikyti vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas.

Lygių galimybių įstatymo 7 str. nustatytų darbdavio pareigų nevykdymas ar netinkamas vykdymas yra laikomas Lygių galimybių įstatymo pažeidimu (Lygių galimybių įstatymo 10 str.).

Taigi Lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 d. 1 punktu yra nustatyta imperatyvi darbdavio pareiga taikyti pretendentams į darbą vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas, neatsižvelgiant į lytį, socialinę padėtį, amžių bei kitus žmogaus tapatybės požymius arba savybes.

Teisinėje literatūroje diskriminacija bendrąja prasme suvokiama kaip mažiau palankus asmens traktavimas ar mažiau palankus elgesys su asmeniu, negu tomis pačiomis ar panašiomis aplinkybėmis buvo, yra ar būtų elgiama su kitu asmeniu. Taigi diskriminacija bendriausia prasme yra priešingas teisei veiksmas (neveikimas), dėl kurio žmogui buvo, yra arba galėtų būti sumažintos, apribotos arba apskritai atimtos lygios galimybės realizuoti savo teises vienodomis su kitais individais sąlygomis.

Lygių galimybių įstatymo 2 str. 1 dalyje diskriminacija įvardijama kaip tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 9 dalyje tiesioginė diskriminacija aprašoma kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Taigi lytis, socialinė padėtis ir amžius yra Lygių galimybių įstatyme įtvirtinti draudžiamo diskriminavimo priimant asmenis į darbą pagrindai. Amžius, kaip vienas iš Lygių galimybių įstatyme įtvirtintų draudžiamo diskriminavimo pagrindų, yra žmogaus savybė, tapatybės požymis,

kuris yra reliatyvus žmogui senėjant ir dėl kurio įvairiais savo gyvenimo tarpsniais žmogus gali patirti mažiau palankų elgesį, tai yra, tiek jaunas žmogus, tiek vidutinio ar vyresnio amžiaus asmuo gali patirti mažiau palankų traktavimą dėl savo amžiaus, priklausomai nuo to, kokiomis aplinkybėmis, kokioje situacijoje ir su kokio palyginamojo amžiaus asmenimis jis sieja mažiau palankų savęs vertinimą.

Šiuo konkrečiu skundo tyrimo atveju Pareiškėjo amžius ir jo socialinė padėtis (pensininko statusas) yra glaudžiai tarpusavyje susiję požymiai kaip vienas kitą papildantys, nes savaime suprantama, kad senatvės pensiją gaunantis asmuo yra identifikuojamas pagal amžių 63+ ir tapatinamas su vyresnio amžiaus asmenų grupe.

Remiantis Lygių galimybių įstatymo 2 str. 9 dalyje įtvirtinta tiesioginės diskriminacijos apibrėžtimi, šiuo konkrečiu atveju, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, siekiama nustatyti, ar 68-erių metų Pareiškėjui, lyginant su hipotetiniu jaunesnio amžiaus asmeniu arba asmenimis (nepensinio amžiaus), taip pat skirtingos lyties asmeniu arba asmenimis, panašiomis aplinkybėmis dėl jo lyties, socialinės padėties ir amžiaus nebuvo taikomi mažiau palankūs priėmimo į darbą Poliklinikoje atrankos kriterijai ir sąlygos. Aptariamam atveju, tiriant galimos diskriminacijos dėl lyties, socialinės padėties ir amžiaus faktą, būtina nustatyti, ar asmens lytis, socialinė padėtis ir amžius yra esminiai požymiai, dėl kurių Pareiškėjas galimai patyrė mažiau palankų elgesį priėmimo į darbą metu.

4. Skundo tyrimo metu nustatyta:

4.1. Skelbimas dėl pretendento paieškos užimti vyresniojo specialisto pareigas buvo paskelbtas „2023 m. kovo mėn. Poliklinikos tinklapyje www.pylimas.lt. Pretendentams į šias pareigas buvo nustatytas reikalavimas turėti vidurinį / aukštesnįjį išsilavinimą“; Pareiškėjas savo gyvenimo aprašymą pateikė Poliklinikai 2023 m. balandžio 14 d. (darbo skelbime nurodytu elektroninio pašto adresu). Pagal Pareiškėjo 2023 m. gegužės 23 d. Poliklinikai adresuoto laiško turinį sužinota, kad Pareiškėjas 2023 m. gegužės 15 d. buvo pakviestas pokalbiui su Psichikos sveikatos klinikos vadove dėl galimybės užimti medicinos registratoriaus pareigas, pokalbyje dalyvavo šios klinikos vyresnioji bendrosios praktikos slaugytoja; pasak Pareiškėjo, pokalbio metu buvo aptartos darbo sutarties sąlygos, kurios Pareiškėją tenkino; Pareiškėjas buvo informuotas, kad jo kandidatūra turi būti suderinta su Poliklinikos vyresniąja bendrosios praktikos slaugytoja; Pareiškėjui buvo žadėta paskambinti dėl jo galimybės dirbti Poliklinikoje, tačiau jis, nesulaukęs jokios informacijos, pats kreipėsi į Polikliniką dėl galimybės užimti medicinos registratoriaus pareigas.

Pagal Poliklinikos pateiktą skelbto „Darbo pasiūlymo aprašymo“ kopiją spręstina, kad pretendentai užimti medicinos registratoriaus (-ės) pareigas Psichikos sveikatos klinikoje buvo nustatyti šie reikalavimai: „vidurinis / aukštesnysis išsilavinimas; privalumas – medicininis išsilavinimas“; darbo pasiūlymo aprašyme apibūdintas darbo pobūdis: „pacientų registravimas konsultacijoms; dokumentų pildymas ir priežiūra; informacijos suvedimas į medicininę kompiuterinę programą“; nurodyta darbo pasiūlymo galiojimo data: 2023 m. gruodžio 31 d. Taigi darytina išvada, kad Pareiškėjas, turėdamas aukštąjį medicininį išsilavinimą, atitiko darbo pasiūlyme nurodytus reikalavimus pretendentiui, siekiančiam užimti medicinos registratoriaus pareigas.

Pažymėtina, kad darbo pasiūlymo aprašyme nurodyti reikalavimai pretendentiui, siekiančiam užimti medicinos registratoriaus pareigas Poliklinikoje, yra neutralūs lyties, socialinės padėties ir amžiaus aspektu, tai yra šiais reikalavimais nėra teikiama pirmenybė asmeniui dėl lyties, socialinės padėties ar amžiaus.

4.2. Poliklinikos vadovė Tarnybai pateikė Poliklinikos direktoriaus 2018 m. rugsėjo 12 d. įsakymu Nr. V- 111 patvirtintą Psichikos sveikatos klinikos medicinos registratoriaus / bendrosios praktikos slaugytojo pareigybės aprašymą, kuriame nustatyti reikalavimai medicinos registratoriaus pareigas užimsiančiam darbuotojui:

„3.1. turėti vidurinį išsilavinimą;

3.2. žinoti ir vadovautis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. V-668/A1-243 „Dėl pacientų, teismo nutartimi pripažintų nepakaltinamais ir nukreiptų priverstinai gydytis, psichosocialinės reabilitacijos tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos įstatymais, Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymais bei kitais teisės aktais, poliklinikos direktoriaus įsakymais, vidaus ir darbo tvarkos taisyklėmis, konfidencialios informacijos nustatymo ir naudojimo bei konfidencialumo laikymosi tvarkos aprašu ir šiuo pareigybės aprašymu;

3.3. žinoti ir laikytis darbo saugos, priešgaisrinės, elektroaugos reikalavimų, darbo ir vidaus tvarkos taisyklių;

3.4. žinoti būtinus veiksmus ekstremalių situacijų atvejais;

3.5. sugebėti savarankiškai planuoti ir organizuoti savo veiklą;

3.6. mokėti dirbti poliklinikoje įdiegtais informaciniu programiniu paketu bei informacinėmis sistemomis, mokėti naudotis šiuolaikinėmis biuro technikos priemonėmis;

3.7. mokėti bent vieną užsienio kalbą.“

Medicinos registratoriaus / bendrosios praktikos slaugytojo pareigybės aprašyme nustatytos šias pareigas užimančio darbuotojo funkcijos:

„5.1. aptarnauti pacientus neatsižvelgiant į tautybę, lytį, amžių, politinę ir socialinę padėtį;

5.2. tikrinti pacientų tapatybės, draustumo dokumentus, tikrinti pacientų draustumą medicininėje informacinėje sistemoje;

5.3. atsakyti už asmens sveikatos istorijų saugojimą bei medicinos dokumentų tvarkymą;

5.4. vykdyti konfidencialios informacijos nustatymo ir naudojimo bei konfidencialumo laikymosi tvarkos aprašo nuostatas;

5.5. neaptarinėti, nekomentuoti su pacientais asmens sveikatos istorijose padarytų įrašų, tyrimų, diagnozių;

5.6. tvarkingai ir teisingai užpildyti asmens sveikatos istorijos duomenis ir kitą reikalingą informaciją;

5.7. tvarkingai suklijuoti papildomus dokumentus (asmens sveikatos istorijų dublikatus, ir kt.) į asmens sveikatos istoriją;

5.8. registruoti pacientus pas gydytojus (telefonu ir betarpiškai);

5.9. informuoti apie gydytojo darbo laiką ir darbo vietą, poliklinikos padalinius ir juose dirbančius specialistus;

5.10. suteikti išsamią informaciją pacientams apie teikiamas PSK paslaugas savo kompetencijos ribose, nukreipti pacientą (kitą besidomintį asmenį) pas kompetentingą darbuotoją, kai informacijos apie paslaugas suteikimas yra už jo kompetencijos ribų;

5.11. bendrauti su pacientais laikantis bendravimo etiketo principų (užtikrinti tvarkingą darbo vietą, pasisveikinti, palaikyti akių kontaktą, kalbėti maloniu, ramiu balsu);

5.12. žinoti ir laikytis mokamų paslaugų teikimo tvarkos“ ir kitos funkcijos, susijusios pacientų aptarnavimu, sveikatos duomenų tvarkymu, vadovų duotų nurodymų vykdymu.“

Pažymėtina, kad pirmiau minėti Medicinos registratoriaus / bendrosios praktikos slaugytojo pareigybės aprašyme nustatyti specialieji reikalavimai pretendentui užimti šias pareigas yra neutralūs lyties, socialinės padėties ir amžiaus pagrindu, tai yra šiais reikalavimais asmens galimybės užimti vyresniojo specialisto pareigas nėra apribojamos dėl lyties, socialinės

padėties ir amžiaus ir dėl šių požymių asmenims negali būti teikiama pirmenybė užimti minėtas pareigas.

4.3. Poliklinikos vadovė, atsakydama į lygių galimybių kontrolierės klausimą, kokia buvo taikoma pretendentų užimti medicinos registratoriaus pareigas atrankos procedūra, informavo: „pretendentų atrankos būdas – pokalbis. Jo metu buvo vertinama pretendentų profesinė patirtis, kompetencija, asmeninių savybių visuma.“ Pasak Poliklinikos vadovės, „kandidatai dalyvavo keliuose pokalbiuose: su tiesioginiu, o vėliau su aukštesnio lygio vadovu. Kandidatams buvo užduodami klausimai, orientuoti į profesines kandidato savybes, kompetenciją ir įgūdžius darbui atlikti“. Poliklinikos vadovė 2023 m. rugpjūčio 22 d. raštu patikslino pretendentams taikytus atrankos kriterijus ir paaiškino, kad atrankos metu pretendentams buvo pateikiami „Klausimai ir praktinės situacijos buvo tiesiogiai susiję su darbo funkcijomis ir kitais reikalingais įgūdžiais bei savybėmis, nes medicinos registratorius vykdant pareigas nuolat bendrauja su itin jautriais pacientais, kurie serga psichikos ligomis.“

Taigi remiantis Poliklinikos vadovės paaiškinimais darytina išvada, kad pretendentų atranka buvo vykdyta ne konkurso būdu, bet organizuojant jų pokalbius su atitinkamais Poliklinikos vadovais (-ėmis). Poliklinikos vadovė Tarnybai adresuotame rašte patikino: „Klausimai buvo tiesiogiai susiję su darbo funkcijomis ir jam atlikti reikalingais įgūdžiais bei savybėmis.“

Pažymėtina, kad šio skundo tyrimo metu nėra vertinami vykdytos atrankos užimti medicinos registratoriaus pareigas procedūriniai veiksmai (pretendentų atrankos būdas, pretendentų informavimo / neinformavimo apie jų atrankos procedūrą rezultatų svarstymas, jų įvertinimas ir šio vertinimo rezultatai), nes šių aplinkybių vertinimas nepriskirtas lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai ir nėra šio tyrimo objektas.

4.4. Išanalizavus Poliklinikos vadovės pateiktą informaciją sužinota, kad 2023 m. pretendentų užimti medicinos registratoriaus pareigas atrankoje dalyvavo 10 asmenų, iš kurių vienas buvo vyras (Pareiškėjas), visos kitos pretendentės buvo šio amžiaus moterys: „1 ir 2 kandidatai (moterys) amžiaus nenurodė, 3 kandidatas – 39 metų moteris, 4 kandidatas – 36 metų moteris, 5 kandidatas – 61 metų moteris, 6 kandidatas – 44 metų moteris, 7 kandidatas – 55 metų moteris, 8 kandidatas – 68 metų vyras, 9 kandidatas – 66 metų moteris, 10 kandidatas – 59 metų moteris – gyvenimo aprašyme amžiaus nenurodė.“

Poliklinikos vadovė Tarnybą informavo: „atrankoje dalyvavo kandidatai su viduriniu, viduriniu su profesine kvalifikacija, aukštesniu universitetiniu išsilavinimu, 1 kandidatas išsilavinimo nenurodė. Minėti kandidatai turi administracinio, dokumentų rengimo, personalo valdymo ir kt.

patirtį. Atrinkta kandidatė su viduriniu išsilavinimu ir įgyta profesine kvalifikacija, kuri turi administratorės, bendravimo su interesantais bei darbo su informacinėmis sistemomis patirtį.“

Poliklinikos vadovė, atsakydama į lygių galimybių kontrolierės klausimą, kaip ir kokia tvarka buvo vertinami pretendentų išsilavinimas, žinios, patirtis bei kurie pretendentai buvo įvertinti geriausiai, paaiškino: „kandidatai dalyvavo keliuose pokalbiuose: su tiesioginiu, o vėliau su aukštesnio lygio vadovu. Kandidatams buvo užduodami klausimai, orientuoti į profesines kandidato savybes, kompetenciją ir įgūdžius darbui atlikti. Klausimai buvo tiesiogiai susiję su darbo funkcijomis ir jam atlikti reikalingais įgūdžiais bei savybėmis“.

Poliklinikos vadovės paaiškinimu, geriausiai įvertintų pretendentų amžius ir gebėjimai (kurie pateko į antrąjį atrankos etapą) pasiskirsto taip: „1 kandidatas (moteris), išsilavinimas – vidurinis, turi administracinio darbo patirties; 2 kandidatas (moteris), išsilavinimas – aukštesnysis, turi administracinio darbo patirties; 4 kandidatas – 36 metų moteris, išsilavinimas – vidurinis, studijuoja kolegijoje, turi klientų konsultavimo, aptarnavimo patirties; 5 kandidatas – 61 metų moteris, išsilavinimas – aukštasis universitetinis išsilavinimas, turi patirties viešajame sektoriuje; 6 kandidatas – 44 metų moteris, išsilavinimas – vidurinis, turi patirties dirbant registratorės pareigose; 10 kandidatas – 59 metų moteris, išsilavinimas – vidurinis su profesine kvalifikacija, turi administracinio darbo patirties, bendravimo su interesantais.“ Taigi darytina išvada, kad iš 10-ies pretendentų užimti medicinos registratoriaus pareigas, iš kurių vienas buvo vyras (Pareiškėjas), geriausiai įvertintos buvo 6 pretendentės, 4-ios iš kurių nurodė savo amžių: 36-eri, 44-eri, 59-eri ir 61-eri metai; pasirinktos pretendentės amžius yra 59-eri metai. Akivaizdu, kad iš visų pretendentų, nurodžiusių savo amžių, Pareiškėjas bei 66-erių metų moteris buvo sulaukęs pensinio amžiaus; abu minėti asmenys nebuvo įvertinti geriausiai ir nepateko į paskesnį atrankos etapą. Taigi vertinant geriausiai įvertintų pretendenčių pasiskirstymą pagal amžių, teigtina, kad apskritai geriausiai įvertintos pretendentės negalėtų būti priskirtinos labai jauno amžiaus asmenų grupei: dvi pretendentės buvo 36-erių ir 44-erių metų, kitų dviejų pretendenčių amžius 59-eri ir 61-eri metai. Pretendentų (-čių), kurie (-ios) nebuvo įvertinti (-os) geriausiai, amžius yra 39-eri, 55-eri, 66-eri ir 68-erių metų Pareiškėjas. Todėl remiantis aprašytais pretendentų vertinimo rezultatais nėra pagrindo teigti, kad tik jaunesnio amžiaus asmenys subjektyviai buvo įvertinti geriau nei vyresnio amžiaus asmenys ir laikytini potencialiais kandidatais užimti medicinos registratoriaus pareigas.

Poliklinikos vadovė, atsakydama į klausimą, dėl kokių priežasčių Pareiškėjas nebuvo atrinktas užimti medicinos registratoriaus pareigas, paaiškino: „Poliklinikos atrankos proceso

tikslas atrinkti tinkamiausią kandidatą į siūlomą darbo poziciją. Poliklinika turi teisę rinktis iš tų kandidatų, kurie aplikuoja ir pasirinkti kandidatą, kuris geriausiai atitinka keliamus reikalavimus. Atrinkta tinkamiausia kandidatė (59 m. moteris), kuri turi visas reikalingas kompetencijas, asmenines savybes reikalingas konkrečiam darbui atlikti.“

Skundo tyrimo metu nebuvo gauta rašytinių dokumentų, kuriuose būtų fiksuoti visų pretendentų vertinimo rezultatai, pažymėtos pastabos apie kiekvieną pretendentą, apibūdinti pretendentų gebėjimai, žinios, patirtis. Poliklinikos vadovė 2023 m. rugpjūčio 22 d. paaiškinime Tarnybai papildomai informavo, kaip buvo vertinamos pretendentų žinios ir informavo, kad pretendentams buvo „užduodami klausimai ir pateiktos praktinės situacijos, kurios leido įvertinti pretendento sugebėjimus, žinias, kompetencijas, asmeninių savybių visumą.“; Poliklinikos vadovė akcentavo, kad „medicinos registratorius vykdant pareigas nuolat bendrauja su itin jautriais pacientais, kurie serga psichikos ligomis.“ Skundo tyrimo metu nevertinama, kodėl Pareiškėjo žinios, kompetencija, reagavimas į praktines situacijas buvo įvertinti blogiau nei kitų pretendenčių, nes šis vertinimas yra darbdavio kompetencijos sritis bei diskrecijos teisė pasirinkti labiausiai tinkamą kandidatą (-ę) medicinos registratoriaus pareigoms užimti.

Poliklinikos vadovė 2023 m. rugpjūčio 22 d. paaiškinime, be kita ko, rašė, kad Pareiškėjo „įgytas aukštasis universitetinis išsilavinimas, turima gydytojo-higienisto, epidemiologo profesinė kvalifikacija, įgytas 40 metų valstybės tarnybos stažas, mokėjimas dirbti su įvairiais tiek vidaus, tiek išorės internetiniais duomenų registrais nesuteikia jam pirmenybės teisės ir garantijos būti atrinktam ir įdarbintam. Pažymime, kad atrinkti kandidatai buvo įvertinti geriau, nei pareiškėjas, bet tai nereiškia, kad pareiškėjas buvo įvertintas neigiamai.“

Taigi pagal skundo tyrimo metu gautus informaciją ir paaiškinimus nebuvo nustatytos aplinkybės, kuriomis remiantis būtų galima daryti išvadą, kad pretendentų atrankoje specifiškai Pareiškėjui buvo taikyti mažiau palankūs įdarbinimo kriterijai dėl lyties, socialinės padėties ar amžiaus, vertinant jo žinias, kompetenciją, patirtį dėl tinkamumo užimti medicinos registratoriaus pareigas. Pastebėtina, kad atrinkta pretendentė apskritai yra vyresnio amžiaus (59-erių metų), lyginant su kitomis savo amžių nurodžiusiomis pretendentėmis, todėl negalima daryti išvados, kad vertinant kandidatavusius asmenis į medicinos registratoriaus pareigas pirmenybė būtų buvusi teikiama tik jauniems asmenims. Sutiktina, kad atrinktos pretendentės išsilavinimas (vidurinis) yra žemesnis nei Pareiškėjo, tačiau, kaip paaiškino Poliklinikos vadovė, ji turi atitinkamos profesinės patirties: „turinti vidurinį su profesine kvalifikacija išsilavinimą bei administracinio darbo,

bendravimo su interesantais bei darbo su informacinėmis sistemomis patirtį. Minėta kandidatė geriausiai pasirodė atrankoje ir turi visas reikalingas kompetencijas, asmenines savybes reikalingas konkrečiam darbui atlikti.“ Taigi pagal gautą informaciją sprendžiam, kad būtent šios pretendentes savybės buvo įvertintos palankiau nei Pareiškėjo turimas aukštasis medicininis išsilavinimas ir viešojo administravimo patirtis dirbant valstybės tarnyboje. Akivaizdu, kad medicinos registratoriaus pareigybės aprašyme nurodytos funkcijos yra suvokiamos kaip informacinio, techninio pobūdžio funkcijos, kurios nėra laikytinos viešojo administravimo funkcijomis pagal šių funkcijų turinį, jų poveikį. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 str. 18 dalyje viešasis administravimas apibrėžiamas kaip „teisės aktais reglamentuota viešojo administravimo subjektų veikla, skirta teisės aktams įgyvendinti: administracinis reglamentavimas, administracinių sprendimų priėmimas, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra, administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas.“ Pastebėtina, kad aukštasis medicininis išsilavinimas nėra privalomas reikalavimas medicinos registratoriaus pareigas užimančiam darbuotojui.

Pažymėtina, kad šio tyrimo metu nevertinama, kokiais konkrečiais kriterijais remiantis Poliklinikos vadovai (-ės) pokalbio metu pretendentes įvertino geriau arba blogiau. Pretendentų pokalbio žodžiu vertinimas yra darbdavio atstovų apsisprendimo teisė, o šio sprendimo pagrįstumo ir teisėtumo patikra nėra šio tyrimo objektas, nes šių veiksmų vertinimas nėra priskirtas lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai. Tačiau, remiantis Poliklinikos vadovės Tarnybai pateikta informacija, sužinota, kad pokalbio metu pretendentes pateikti „Klausimai buvo tiesiogiai susiję su darbo funkcijomis ir jam atlikti reikalingais įgūdžiais bei savybėmis“.

Tyrimo metu nebuvo pateiktos jokios kitos aplinkybės, kurios leistų sieti vertinimą atrankos metu su Pareiškėjo lytimi, amžiumi ar socialine padėtimi.

4.5. Pagal Poliklinikos pateiktus duomenis nustatyta: „2023 m. liepos 5 d. duomenimis Poliklinikoje dirbo 957 darbuotojai, iš jų 294 darbuotojai priklausė 61–79 metų amžiaus grupei“. Taigi 30,7 procento Poliklinikos darbuotojų yra vyresni nei 61-erių metų amžiaus. Remiantis Poliklinikos pateikta informacija, sužinota, kad iš „867 moterų pensinio amžiaus sulaukusios – 138, o iš 90 vyrų – 19. Medicinos registratoriais Poliklinikoje dirba 30 darbuotojų (nuo 20–30 metų – 3, nuo 31–40 metų – 1, nuo 41–50 metų – 6, nuo 51–60 metų – 12, nuo 61–70 metų – 8, iš jų sulaukusios pensinio amžiaus – 4), visos moterys.“ Atkreiptinas dėmesys, kad iš 30 medicinos registratoriaus pareigas užimančių darbuotojų 20 moterų yra sulaukusios 51+ metų amžiaus.

Remiantis šiais duomenimis, nėra pagrindo teigti, kad Poliklinikoje vengiama įdarbinti pensinio amžiaus asmenis, 4 darbuotojos iš 30-ies medicinos registratorių yra sulaukusios pensinio amžiaus; pastebėtina, kad santykinai didelis procentas Poliklinikoje dirbančių asmenų yra vyresnio nei 61-erių metų amžiaus.

Pasiskirstymas pagal lytį apytiksliai atspindi bendras moterų ir vyrų užimtumo Lietuvos valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose tendencijas², kai moterys sudaro 68 procentus, vyrai – 32 procentus visų dirbančių asmenų.

Poliklinikos vadovė, be kita ko, informavo: „įgyvendinant lyčių lygybės ir nediskriminavimo kaitais pagrindais principus 2017-08-09 Poliklinikos direktoriaus įsakymu Nr. V-95 buvo patvirtinta VŠĮ Centro poliklinikos lygių galimybių politikos ir jos įgyvendinimo tvarka³. Pažymime, kad Poliklinikoje diegiamos konkrečios lygių galimybių politikos priemonės: priimant į darbą, taikomi vienodi atrankos kriterijai ir sąlygos.“

4.6. Taigi apibendrinus visus skundo tyrimo metu gautus paaiškinimus, informaciją, spręstina, kad nebuvo gauta ir nustatyta objektyvių duomenų, kuriais remiantis būtų galima daryti pagrįstą išvadą, kad Pareiškėjui dėl lyties, socialinės padėties ir amžiaus buvo taikyti mažiau palankūs priėmimo į darbą Poliklinikoje kriterijai. Išanalizavus skundo tyrimo metu gautą informaciją paaiškėjo, kad Pareiškėjo patirtis, žinios, dalykinės Poliklinikoje buvo vertinamos kartu su kitų pretendentų analogiškomis savybėmis, tačiau Poliklinika į medicinos registratoriaus pareigas pasirinko 59-erių metų moterį, kuri turėjo atitinkamos profesinės patirties, „administratorės, bendravimo su interesantais bei darbo su informacinėmis sistemomis patirtį“ ir kuri turėjo „asmenines savybes reikalingas konkrečiam darbui atlikti“. Tačiau šios savybės nėra sietinos su geriau nei Pareiškėjas įvertintos pretendentės lytimi, amžiumi ir socialine padėtimi, bet su pasirinktos pretendentės turima patirtimi dirbant administratorės darbą, bendraujant su interesantais, kas, Poliklinikos nuomone, geriausiai patvirtino pretendentės tinkamumą užimti medicinos registratoriaus pareigas.

Pažymėtina, jog lygių galimybių kontrolierius neturi įstatymų priskirtos kompetencijos vertinti, ar Poliklinika, vykdydama priėmimo į darbą procesinius veiksmus, nepažeidė teisės aktų reikalavimų; dėl šių veiksmų teisėtumo Pareiškėjas turi teisę kreiptis į teismą.

---

² Nuoroda internete: <https://statistika.vtd.lt/index.html>.

³ Nuoroda internete: <https://pylimas.lt/doclib/c35cyswr5hcxrdzfvzfwfb8z8k762a7gr>.

Atsižvelgdama į pirmiau nurodytas aplinkybes ir vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 str. 2 dalies nuostata, suteikiančia teisę lygių galimybių kontrolieriui teikti išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, rekomenduoju Poliklinikai imtis reikalingų veiksmų bei priemonių patvirtinti skaidrią, informatyvią asmenų priėmimo į nekonkursines (galimai ir konkursines pareigas, jeigu tokia tvarka nėra patvirtinta) pareigas tvarką, siekiant, kad besidarbinantiems asmenims būtų žinomi objektyvūs ir skaidrūs pretendentų vertinimo atrankos kriterijai, informavimo procedūros ir užtikrintos realios lygios galimybės realizuoti teisę į darbą nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 str., 17 straipsniu, 29 str. 2 d. 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė:

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti skundą nepagrįstu nepasitvirtinus galimiems Lygių galimybių įstatymo pažeidimams.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Polikliniką.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė